

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
7/2011 vp**

**Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talous-
arvioksi vuodelle 2012**

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtion talousarvioesityksen vuodelle 2012 (HE 59/2011 vp). Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Tilapäinen puheenjohtaja

Valiokunta on valinnut tilapäiseksi puheenjohtajakseen ed. Katja Taimelan, koska valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat olleet estyneitä osallistumaan asian käsittelyyn.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Juha Majanen, valtiovarainministeriö
- johtaja Kirsi Kangaspunta, ylitarkastaja Timo Oravainen ja johtaja Georg Henrik Wrede, opetus- ja kulttuuriministeriö
- osastopäällikkö Tuija Oivo ja erityisasiantuntija Timo Määttänen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Kari Ilmonen, taloussuunnittelupäällikkö Arto Mynttinen ja neuvotteleva virkamies Taimi Saloheimo, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

- erityisasiantuntija Maarit Kallio-Savela, Suomen Kuntaliitto
- maahanmuuttopäällikkö Jaana Suokonautio, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- johtaja Tarja Vikman, Hämeenlinnan seudun työvoiman palvelukeskus
- johtaja Vuokko Marttila, Jyväskylän työ- ja elinkeinotoimisto
- maahanmuuttajakoordinaattori Regina Ruohonen, Turun kaupungin maahanmuuttoyksikkö
- vararehtori Hanna Laurila ja projektipäällikkö Ulla Nord, Helsingin Diakonissalaitos
- työvoimapolitiittinen asiamies Heikki Taulu, Akava ry
- vastaava ekonomisti Simo Pinomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- talouspoliittinen asiantuntija Ralf Sund, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät ry
- puheenjohtaja Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
- järjestöpäällikkö Mari Ahonen-Walker, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
- suunnittelija Ida Jarnila, Monika-Naiset liitto ry
- tiedottaja Asmo Koste, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry

- projektikoordinaattori Aurora Vasama, Axell Monikulttuurikeskus.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

— tasa-arvoasiain neuvottelukunta
— Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
— VATES-säätiö

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialalla vuoden 2012 talousarvion keskeisiä kysymyksiä ovat työllisyyden tukeminen ja työttömyyden vähentäminen. Työllisyysasteen nosto on avainasemassa julkisen talouden kestävyysvajeen pienentämiseksi. Työvoiman kysyntää pyritään lisäämään tukemalla yritysten kehittymistä, muutosten hallintaa ja työurien jatkumista sekä toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta. Työttömyyden vähentämiseen pyritään kohdistamalla toimia erityisesti pitkäaikaistyöttömiin sekä työmarkkinoille tuleviin nuoriin ikäluokkiin.

Talousarvioesityksessä työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimien määrärahoiksi (momentti 32.30.51) ehdotetaan 481 miljoonaa euroa. Määrä on pienempi kuin mitä työllistämisrahoihin on osoitettu kuluvan vuoden talousarviossa sekä kesällä annetussa lisätalousarviossa yhteensä. Työttömyys on kulvana vuonna jatkanut laskuaan, ja talousarvioesityksessä on lähdetty siitä, että työttömyysaste vuonna 2012 edelleen laskee 0,3 prosenttiyksiköllä 7,6 prosenttiin. Työttömyyden alentamistavoite on haastava, koska maailmantalouden epävarmuudesta johtuen talouskehityksen ennustettavuuteen liittyy merkittävää epävarmuutta myös Suomessa. Talouden näkymät ovat esityksen antamisen jälkeen jo heikentyneet, ja mikäli talouskasvu hiipuu, voi työttömyyden lasku pysähtyä. Työttömyys voi jopa lähteä hienoiseen nousuun työvoiman vähentymisestä huolimatta.

Työllistämismäärärahojen mitoituksella työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä vuonna 2012

lasketaan olevan keskimäärin 87 000 henkilöä, joka on reilusti vähemmän kuin kulvana vuonna, mutta laskelmien mukaan aktivointiaste kuitenkin nousi 26,4 prosenttiin työttömyyden vähentyessä. Tämän hetken suhdannenäkymien valossa aktivointiasteen saavuttaminen varatuilla määrärahoilla on epävarmaa. Valiokunta painottaa, että työttömyyden vähentämiseksi työvoimapolitiittisiin toimiin tulee olla riittävä rahoitus. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallituksella on valmius osoittaa lisärahoitusta työllistämiseen, jos työttömyys merkittävästi pahenee.

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen

Pitkäaikaistyöttömien määrä on työttömyyden laskusta huolimatta ollut edelleen kasvussa. Valiokunta pitää hallituksen linjauksia pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisestä erittäin tervetulleina.

Työllistämistoimien tehostamiseksi ensi vuonna käynnistetään kokeiluhanke, jossa viimeistään 12 kuukauden työttömyyden jälkeen työllistämisen päävastuu siirtyy kokeiluun mukaan tulevalle kunnalle tai kunnille yhteisvastuullisesti. Talousarvioehdotuksessa kokeilun käynnistämiseen kohdistetaan 5 milj. euroa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilussa pyritään kuntien ja työvoimahallinnon yhteistyönä luomaan joustavia malleja eri hallinnonalojen palveluiden sekä tukien käytölle. Kokeilusta tulee tarvittaessa säätää määräaikaisella lailla, jotta uusien toimintamallien käyttöönotto mahdollistuisi.

Pitkäaikaistyöttömiä palvelevien työ- ja elinkeinotoimistojen, Kelan ja kuntien yhteisten työvoimanpalvelukeskusten toimintamallia ryhdytään talousarvioon varatulla 5 miljoonan eu-

ron määrärahalta laajentamaan koko maahan. Valiokunta pitää mallin laajentamista hyvin tärkeänä, mutta toteaa, että rahoituksen lisäämiseen tulee jatkossa varautua, jotta laajentaminen voisi suunnitellusti toteutua ja nykyisin toiminnassa olevien palvelukeskusten toiminta ja toiminnan kehittäminen tulisi turvatuksi. Valiokunta korostaa, että Kelan on omalta osaltaan sitouduttava entistä paremmin keskusten toimintaan ja osoitettava niihin tarvittavat henkilöstöresurssit.

Vammaisten ja osatyökykyisten työllistäminen

Hallitusohjelman mukaan osatyökykyisten mahdollisuuksia työntekoon ja kuntoutukseen parannetaan. Tavoite vaatii sen varmistamista, että työvoimapalveluita ja -tukia käytetään nykyistä tehokkaammin heidän työllistämisensä tukena. Vammaiset ja vajaatyökykyiset ovat TE-toimistojen palvelujen alikäyttäjiä, eikä palveluvalikkoa osata nykyisin riittävän hyvin hyödyntää. Esimerkiksi työhönvalmentajan käyttö pitäisi saada vakiinnutettua ja sitä tulisi käyttää myös osana muita työvoimapolitiittisia palveluita, kuten palkkatukijaksoja ja työharjoittelua.

Vammaisten ja vajaakuntoisten työllistämisessä palkkatuella on keskeinen merkitys. Palkkatuen käyttöä näiden ryhmien työllistämiseen rajoittaa kuitenkin sen määräaikaisuus. Valiokunnan näkemyksen mukaan hallitusohjelmassa asetettu tavoite vammaisten ja vaikeasti työllistytävien pysyvän palkkatuen kehittämisestä on tärkeä ja se tulee pikaisesti valmistella. Vammaisen työskentelyn tueksi tarkoitetun työolosuhteiden järjestelytuen käyttö on ollut vähäistä, vaikka sen avulla voitaisiin rahoittaa mukautuksia, joita vammaisen työskentely työpaikalla edellyttää. Tuen vähäisen käytön syynä on osin sen huono tunnettavuus, mutta toisaalta myös sen tason jälkeenjääneisyys kustannustason kehityksestä. Valiokunta katsoo, että tuen kehittämistarpeet tulee selvittää.

Valiokunta pitää myönteisenä, että työpankkikokeilu laajennetaan valtakunnalliseksi ja siihen osoitetaan ensi vuonna 1,5 milj. euroa han-

kerahoitusta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan. Työpankki pienentää työllistävän yrityksen riskiä ja kannustaa työnantajia palkkaamaan osatyökykyisiä ja muita hankalasti työllistytviä. Työpankin välityksellä osatyökykyisille voidaan avata väyliä avoimille työmarkkinoille. Valiokunta katsoo, että niitä henkilöitä varten, jotka monista tukitoimista huolimatta eivät työllisty avoimille työmarkkinoille, tulisi kehittää nykyistä vahvemmat ja pysyvämmät välitysmarkkinat.

Nuorten yhteiskuntatakuu

Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen aloitetaan vuonna 2012 ja se saatetaan täysimääräisesti voimaan vuonna 2013. Yhteiskuntatakuussa jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, opiskelu-, harjoittelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Talousarvioesityksessä yhteiskuntatakuun toteuttamista varten kohdennetaan 36 miljoonaa euroa työllisyys-, koulutus- ja erityistoimen momentille 32.30.51.

Valiokunta pitää yhteiskuntatakuun toteuttamista erittäin tärkeänä. Valiokunta painottaa, että tavoitteen saavuttaminen edellyttää voimakasta panostusta nuorten koulutus- ja työllistämispalveluihin ja niiden kehittämiseen sekä nuorten yksilöllisen ohjauksen ja tuen lisäämiseen. Nuoret tarvitsevat heille räätälöityjä ja joustavia hallinnolliset rajat ylittäviä kokonaisvaltaisia palveluja, jotka tukevat ja kannustavat koulutukseen ja sitä kautta työelämään. Työelämän ja yhteiskunnan palvelujärjestelmän ulkopuolella olevien nuorten suuri määrä osoittaa, että nuorille nykyisin suunnatut koulutus- ja työllistämispalvelut ja ohjaus eivät kattavasti tavoita niitä nuoria, joiden työmarkkinoille tai jatkokoulutukseen pääsy vaatisi erityistä tukea.

Alle 25-vuotiaiden työttömyys alkoi taantuman jälkeen laskea vuoden 2009 lopulta lähtien. Nuorisotyöttömyys on kuitenkin muuta työttömyyttä kausi- ja suhdanneherkempää, ja pelättävissä on, että se kääntyy uudelleen kasvuun, jos talouskehitys heikkenee. Tämän vuoksi valio-

kunta pitää erittäin tärkeänä, että nuorten työttömyyden kasvuun varaudutaan riittävän varhaisessa vaiheessa siten, että tarvittaessa nuorten työllistämisen- ja aktivointitoimiin voidaan ryhtyä ripeästi. Valiokunta painottaa, että hallituksella tulee olla valmius osoittaa lisärahoitusta nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamiseen.

TE-toimistoissa nuorten palvelun kehittämisen vaatii henkilöstöresurssien lisäämistä ja henkilöstön kouluttamista nuorten ohjaamiseen ja palveluun. Nuoren tulee tarvittaessa saada keskustella asiantuntevan ammattihenkilön kanssa tulevaisuudestaan, ja hänen on saatava oikeaa tietoa koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan TE-toimistojen henkilöstöresurssit ovat yhteiskuntatakuun edellyttämään palvelutarpeen kehittämiseen nähden kuitenkin niukat. Taantuman aikana henkilöstön palkkaamiseen saatiin väliaikaisesti lisärahoitusta, mutta rahoitus päättyi vuoden 2012 lopussa, juuri kun yhteiskuntatakuun toteuttaminen vaatisi panostusta nuorten yksilölliseen ohjaukseen. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että ilman riittävää ja asiantuntevaa henkilöstöä nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen 3 kuukauden määräajassa vaarantuu.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi kohdennetaan määrärahoja etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka ensisijaisena tehtävänä on auttaa palvelujärjestelmien ulkopuolella olevia nuoria, jotka eivät ilman tukea osaa tai halua hakea apua monimutkaisesta palveluverkosta. Nuorten työpajat puolestaan ovat alle 29-vuotiaille tarkoitettuja työharjoittelu- ja työvalmennuspaikkoja, joissa nuorelle voidaan tarjota tukea moniammatillisesti. Valiokunta katsoo, että työpajojen, etsivän nuorisotyön, TE-toimistojen, kuntien ja muiden toimijoiden yhteistyötä tulee lisätä. Työpajojen toimintaa tulee kehittää parhaiden käytäntöjen pohjalta koko maassa muun muassa lisäämällä niissä järjestettävää erimuotoista tutkintoon tähtäävää koulutusta.

Maahanmuuttajien työllistäminen

Hallituksen tavoitteena on hallituskaudella puollittaa maahanmuuttajien työttömyys ja nostaa työllisyysastetta sekä parantaa kotouttamispolitiikan vaikuttavuutta. Valiokunta pitää tavoitetta hyvänä, mutta haastavana. Valiokunta huomauttaa, että tavoitteen saavuttaminen edellyttää entistä voimakkaampaa panostusta kotouttamiseen ja maahanmuuttajien työllistämisen edistämiseen. Maahanmuuttajien on muuta väestöä vaikeampaa työllistyä, ja työllistyminen on hyvin pitkälle riippuvainen suhdanteista. Valiokunnan käsityksen mukaan ensisijaista maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisestä on kotoutumiskoulutuksen ja muiden työvoimapolitiittisten toimenpiteiden riittävyys siten, että toimenpiteisiin ohjaututaan nopeasti ilman pitkiä odotusaikoja. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan ulkomaalaiset työllistyvät työvoimapolitiittisten toimien jälkeen yhtä hyvin tai jopa paremmin kuin suomalaiset.

Talousarvioesityksessä kotoutumiskoulutukseen on kohdennettu 34 miljoonaa euroa aktiivisen työvoimapolitiikan momentilta 32.30.51. Määrä on sama kuin vuonna 2011. Valiokunta huomauttaa, että uusi laki kotoutumisen edistämisestä toi kotouttamistoimenpiteiden piiriin entistä suuremman joukon maahanmuuttajia ilman, että kotoutujien määrän kasvu olisi huomioitu määrärahatarpeessa. Valiokunta katsoo, että määrärahojen riittävyys tulee selvittää ja myös maahanmuuttajien työllistämiseen tulee olla valmius osoittaa lisärahoitusta työllisyyskehityksen niin vaatiessa.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

tp. pj. Katja Taimela /sd	Elisabeth Naucélér /r
jäs. Sanni Grahn-Laasonen /kok	Annika Saarikko /kesk
Anna Kontula /vas	Kristiina Salonen /sd
Eeva Maria Maijala /kesk	Mikko Savola /kesk
Lea Mäkipää /ps	Jani Toivola /vihr
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	vjäs. Laila Koskela /ps.

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää, neuvotteleva virkamies Marjaana Kinnunen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Päähuomio aktivointitoimenpiteisiin

Valiokunnan lausunto perustuu hallituksen talousarvioesityksen arvioon maailmantalouden kehityksestä. Keskustan valiokuntaryhmän mielestä talouden näkymät ovat heikentyneet niin nopeasti, että hallituksen talousarvioesityksellä esimerkiksi vuoden 2012 työttömyysasteeksi arvioitu 7,6 prosenttia jää valitettavasti toteutumatta. Talousarvioesityksessä on lukuisia kasvua ja myönteistä työllisyyskehitystä jarruttavia tekijöitä. Keskustan valiokuntaryhmän mielestä hallituksen tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja kohdentaa määrärahoja yrittäjyyttä ja uusia työpaikkoja synnyttäviin toimiin. Muun muassa starttirahan leikkaaminen on vastoin tätä periaatetta.

Työmarkkinatuki yksilölliseksi perusturvaksi

Keskustan valiokuntaryhmä pitää työmarkkinatuen saajien eriarvoista kohtelua epäoikeudenmukaisena. Työmarkkinatukea pitäisi kehittää yksilölliseksi perusturvaksi, joka ei ole riippuvainen perheenjäsenten tuloista. Tuloharkinnan poistaminen olisi oikeudenmukaista ja johdonmukaista, koska peruspäivärahaa ja ansiosidonnaista päivärahaa saavien kohdalla puolison tai vanhempien tulot eivät vaikuta työttömän etuuksiin. Keskustan mielestä 40 miljoonaa euroa maksavan työmarkkinatuen tarveharkinnan

poistaminen tulisi ottaa vuoden 2012 talousarvioon.

Kunnille ei lisää velvoitteita ilman lisämäärärahoja

Valiokunnan lausunnossa suhtaudutaan myönteisesti ensi vuonna alkavaan kokeiluun, jossa työllistämistoimia yritetään tehostaa siirtämällä 12 kuukauden työttömyyden jälkeen työllistämisen päävastuu kunnille. Keskustan valiokuntaryhmä suhtautuu vapaaehtoisuuteen perustuvan hankkeen onnistumiseen varauksellisesti, koska hallituksen kuntapolitiikka ja kuntatalouden leikkaukset vievät kunnilta mahdollisuuksia selvittää nykyisistäkin tehtävistään. Keskusta pitää tärkeänä, että tässä taloustilanteessa kuntien vastuuta ei lisätä.

Samapalkkaisuuden edistäminen on laiminlyöty

Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen on julkilausutuista tavoitteista huolimatta jäänyt toteutumatta. Keskustan valiokuntaryhmän mielestä lausuntoon tulisi kirjata samapalkkaisuuden edistäminen.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2011

Annika Saarikko /kesk
Eeva Maria Maijala /kesk
Mikko Savola /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Talousarvion perusteet ovat täysin murentuneet Euroopan ja maailman taloustilanteen nopean huononemisen takia. Kun niin Kreikan kuin Italian ja mahdollisesti muidenkin maiden mahdollisuudet selviytyä nykyisestä tilanteestaan näyttävät heikoilta, eivät nykyiset ponnistelut tulevan työttömyyden hoitamiseen tule riittämään. Joudumme varautumaan Suomessa työpaikkojen lisämenetyksiin ja kasvavaan työttömyyteen. Tuleva laskusuhdanne tai lama tulee koettelemaan erityisesti nuorisoa ja erityisryhmiä. Hallitus on talousarvioesityksessään karsinut työllisyyden hoidon määrärahoja perustellen karsintaa noususuhdanteen tuomalla kasvulla ja työttömyyden vähenemisellä, mikä on virhearvio.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on omassa kannanotossaan kiinnittänyt huomiota moniin oleellisiin puutteellisuuksiin hallituksen esityksessä. Perussuomalaisten mielestä siinä ehdotetut parannukset eivät kuitenkaan ole riittäviä. Ehdotamme suurempia panostuksia työttömyyden hoitamiseen. Globaaleissa markkinoissa ja Euroopan laajuisessa kriisissä on keskityttävä tukemaan suomalaisten selviytymistä.

Alkuvaiheen kasvuyritysten rahoitus avain kansalliseen menestykseen

Pk-yritysten tuotekehityksen ja innovaatioiden tie katkeaa liian usein pääomien puutteeseen. Vaadimme lisäpanostusta tälle tärkeälle alueelle, josta riippuu tulevaisuuden kilpailukykyämme ja talouskasvumme. Nykyiset rahoitusmallit ovat puutteellisia etenkin siemenvaiheen kasvuyrityksille, sillä yksityiseen vaurauteen perustuva ns. enkelisijoittaminen on maassamme suhteellisen vähäistä.

Lisämäärärahan antamisen ohella olisi välttämätöntä selvittää tarkemmin sitä, miten Suomessa voitaisiin esimerkiksi verotuksellisin keinoin edistää menestyneiden yrittäjien bisnesenkeli-

toimintaa. Bisnesenkelit tarjoavat alkuvaiheen kasvuyrityksille rahoituksen ohella sekä tärkeitä kontakteja että arvokasta kokemusta yrittäjyyden käytännön haasteista. Kokemus muista maista osoittaa, että bisnesenkelit ovat tässä suhteessa korvaamaton apu, koska julkisen sektorin virkamiehillä ja suurten pääomasijoitusrahastojen työntekijöillä ei yleensä ole vuosien yrittäjäkokemusta takanaan.

Pienyritysten merkitys työllistäjinä on erittäin suuri. Pienyritykset toimivat alueellisesti ja vastuullisesti, ja niiden hyvinvointi edistää suurimmin uusien työpaikkojen syntymistä. Innovaatiotuki tukee tuotannollisten työpaikkojen syntymistä.

Esitämme:

- 35 miljoonan euron lisämäärärahaa PK-yritysten innovaatiotoiminnan tukemiseen sekä
- selvitystä siitä, miten bisnesenkeli-toimintaa edistetään ja kannustetaan esimerkiksi verotuksellisin keinoin.

Työllistymistä edistettävä monilla rintamilla

Rehellinen työ on talouden ja yhteiskunnan peruspilari. Maassamme on aivan liian paljon kyvykkäitä ihmisiä vailla työtä. Tarvitaan panostuksia moniin erilaisiin toimenpiteisiin työllistymisen edistämiseksi.

Esimerkiksi mestari-kisällitoimintamallien kehittäminen helpottaa oppisopimuspaikkojen saantia ja tehostaa koulutusta. Nykyisin nuorten on vaikea löytää yrityksiä, jotka pystyvät ottamaan nuoria oppisopimuskoulutukseen. Lisäpanostuksella koulutettaisiin eri alojen senioreita mestarivalmentajiksi, jotka tulisivat PK-yritysten ja muiden työnantajien yhteisiksi resurssieiksi.

Nuorten työttömyyden katkaisemiseksi palkkatuki on tehokas ja taloudellinen työllistämiskeino, jossa valtio ja työnantajat maksavat yhdessä palkkausmenot. Kun otetaan huomioon säästyvät sosiaali- ja työttömyyskulut ja

palkasta saatavat verot, valtiolle ja kunnille palautuu palkkatukiosuudesta kaksi kolmasosaa suoraan takaisin. Palkkatukea voitaisiin myös kohdistaa erityistä tarvetta vaativiin tehtäviin, sillä esimerkiksi vanhusten- ja vammaistenhoitoon tarvittaisiin välittömästi lisää työntekijöitä turvaamaan vanhuksille ja vammaisille riittävät ruokailu- ja ulkoilumahdollisuudet.

Suhdanteet vaikuttavat erityisen paljon nuorten ja yli 50-vuotiaiden työllistymiseen. Ehdotamme määrärahaa uuden toimintamallin kehittämiseen, jossa ammattiin valmistuvalle, yli 6 kuukautta ilman oman alan työtä olevalle henkilölle kehitetään jatkokoulutusmalli. Jatkokoulutus rakennettaisiin yhteistyössä yrityksen ja työntekijän kanssa. Myös nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön tulisi osoittaa 10 miljoonaa euroa enemmän lisäresursseja.

Esitämme:

— lisäyksenä 20 miljoonaa euroa mestari-kiällitoimintamallien kehittämiseen,

— lisäyksenä 8 miljoonaa euroa nuorisotyötöiden työllistämiseen vanhusten- ja vammaistenhoitoon palkkatuella sekä

— lisäyksenä 35 miljoonaa euroa nuorten ja yli 50-vuotiaiden työllistämisen edistämiseen.

Harmaa talous kuriin

Harmaa talous aiheuttaa Suomelle vuodessa valtavat, jopa 2—3 miljardin euron verotulojen menetykset. Erityisesti EU:n vapaa työvoiman liikkuvuus on syössyt ravintola- ja rakennusalamme harmaan talouden kierteeseen ulkomaisen halpatyövoiman vuoksi.

Pidämme riittämättöminä hallituksen panostuksia harmaan talouden torjumiseksi. Yksittäiset muutokset, kuten käänteisen arvonlisäveron käyttöönotto rakennusalalla, eivät riitä harmaan talouden kitkemiseen. Tarvitaan myös muita toimenpiteitä, kuten tarpeeksi kovia sanktioita työntekijöiden työehtoja laiminlyöville työnantajille, ay-liikkeen kanneoikeutta sekä veronumeron luomista ulkomaisille työntekijöille. Tilajavastuulain nykyinen sakko, 15 000 euroa,

olisi muutettava esimerkiksi niin, että lain rikkoja maksaa kokonaisurakasta laskettuna 15 %; esimerkiksi 10 miljoonan euron rakennusurakasta sakon suuruus olisi 1,5 miljoonaa euroa.

Nykyisen rikosseuraamuslain käytännön tulkintaa on tehostettava siten, että työmaatarkastuksissa kiinni saaduilta harmaan talouden toimijoilta — niin yrityksiltä kuin työntekijöiltäkin — takavarikoidaan välittömästi Suomessa oleva omaisuus vakuudeksi korvausten perinnän turvaamiseksi. Niin ikään tilajavastuulakia on ensi tilassa tiukennettava ja lain noudattamista valvovien viranomaisten resursseja lisättävä. Myös julkinen rekisteri alihankintaketjuttamisella veroja laiminlyövästä yrityksistä olisi tehokas keino painostaa yrityksiä toimimaan vastuullisesti. Perussuomalaiset eivät voi sallia taloudellisella dynamiikalla perusteltua verorikollisuuden suojelua.

Kun tarvittavat lakimuutokset on toteutettu, vaaditaan vuonna 2012 torjuntatoimiin luonnollisesti lisämäärärahoja, mutta jo vuosina 2013 ja 2014 voidaan päästä huomattaviin verotulojen kasvulukuihin. Harmaan talouden torjumisella saavutetaan myös merkittävää työllisyyden kohtumista.

Tarvitaan myös konkreettisia panostuksia osaavaan henkilöstöön. Esimerkiksi tarkastustoiminnasta vastaava henkilöstö maksaa itsensä pidemmällä jaksolla takaisin, sillä jokaisen tarkastajan vaikutus verotulojen kertymiseen on moninkertainen hänen omaan palkkaansa nähden.

Esitämme:

— lisäkuluna 2 miljoonaa euroa harmaan talouden tarkastustoiminnan tehostamiseen, jolloin harmaan talouden vähenemisen vaikutuksesta tulee verotuloihin lisäyksenä 50 miljoonaa euroa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2011

Lea Mäkipää /ps
Laila Koskela /ps